

# ВІДОКРЕМЛЕНІ ПРИКЛАДКИ

СТРЕМБИЦЬКА Л.А.



8 клас

# МЕТА

- ☐ поглибити відомості про прикладку як різновид означення;
- ☐ з'ясувати умови відокремлення прикладок та їх роль у мовленні;
- ☐ знаходити відокремлені прикладки в реченнях, правильно розставляти розділові знаки при відокремлених прикладках та обґрунтовувати їх;
- ☐ правильно інтонувати речення з відокремленими прикладками.



# ПРИГАДАЙ!

- Учениця Ковальчук, студент Сергій, кіт Мурко, поема «Тополя», ріка Дніпро, Дніпро-ріка, лікар-терапевт, красуня дівчина, дівчина-красуня.
- На які питання відповідають виділені слова?
- Що вони означають?
- Якою частиною мови виражені?
- Які правила написання таких слів?



## ПРИКЛАДКА- ЦЕ РІЗНОВИД ОЗНАЧЕННЯ

- ВКАЗУЄ НА ОЗНАКУ ПРЕДМЕТА І ДАЄ ЙОМУ ДРУГУ НАЗВУ
- ЗА ЗМІСТОМ КОНКРЕТНІША ВІД ОЗНАЧУВАНОВОГО СЛОВА
- ВИРАЖАЄТЬСЯ ІМЕННИКОМ
- МОЖЕ БУТИ ЯК ЗАГАЛЬНОЮ НАЗВОЮ, ТАК І ВЛАСНОЮ

- Прикладку з означуванням словом пишемо

**ОКРЕМО** або **ЧЕРЕЗ ДЕФІС**

трава звіробій

звіробій-трава

красуня Марія

Марія –красуня

ріка Рось

Рось ріка

риба щука

щука-риба



# ЗАПАМ'ЯТАЙ!



Містить додаткове повідомлення, конкретизує висловлювану думку, служить засобом уточнення, образності

Виражається іменником  
або іменником  
із залежними словами

Відокремлена  
прикладка

Пов'язується  
з присудком

Буває поширеною (вираженою словосполученням)  
і непоширеною (вираженою одним словом)

# УМОВИ ВІДОКРЕМЛЕННЯ ПРИКЛАДОК



1. Прикладка стосується особового займенника.

І ось він, **Київ**, за валами...

2. Прикладка поширена й стоїть після означуваного слова (часто власної назви).

Шевченко, **великий син України**, живе в пам'яті свого народу.

Завершенням їхньої подорожі була Нова Каховка – **славетне  
молоде місто**.

3. Прикладка стоїть перед означуваним словом і має додаткове обставинне значення.

**Тонкий знавець фольклору**, Франко записував його для історії.

## УМОВИ ВІДОКРЕМЛЕННЯ ПРИКЛАДОК

4. Прикладка приєднується за допомогою сполучника як і має відтінок причини.

Івась, **як менший**, завжди терпів від Карпа.

**НЕ ВІДОКРЕМЛЮЄТЬСЯ** прикладка, яка разом зі словом **як** має значення «у ролі кого (чого) виступає предмет чи особа».

Ліс зустрів мене **як друга**.

Олександр Мурашко відомий **як портретист**.



5. Прикладка приєднується словами **тобто, або(= тобто), наприклад, чи (=тобто), навіть, зокрема, як-от, а саме, на ім'я, так званий**.

Казак Бобренко, **на ім'я Григорій**, єдиний син достойної вдови.

## УМОВИ ВІДОКРЕМЛЕННЯ ПРИКЛАДОК

6. ЗАВЖДИ відокремлюються прикладки, виражені сполученням слова **чоловік, чолов'яга, дівчина, хлопець, дід** і под. з іншими словами.

Дивлячись на людей, усміхався і мій батько – **великий добрий чоловік**.

7. **ТИРЕ** ставимо, якщо

- прикладка стоїть у кінці речення,
- автор хоче надати особливого змісту прикладці.

Урочисто вишикувалися проспектами каштани - **почесна варта весни**.

Осінній вітер – **хитрий Каїн** – у лісі шастає, як лис.





# ПРОБЛЕМНЕ ПИТАННЯ

ПОМІРКУЙМО  
РАЗОМ!



✓ Що спільного і  
відмінного в умовах  
відокремлення  
прикладок і означень?

✓ Чим це можна  
пояснити?

# ПУНКТУАЦІЙНИЙ ПРАКТИКУМ

ПРОЧИТАТИ РЕЧЕННЯ, ДОТРИМУЮЧИСЯ ПРАВИЛЬНОЇ ІНТОНАЦІЇ. РОЗСТАВИТИ РОЗДІЛОВІ ЗНАКИ, ПОЯСНИТИ ЇХ. ПІДКРЕСЛИТИ ВІДОКРЕМЛЕНІ ПРИКЛАДКИ.

1. Марко юнга зі шхуни «Колумб» ходив сьогодні додому на маяк.
2. Ту криницю батько ще копав нам синам і людям для відради.
3. Розгортаю ще раз «Малу книжку» Шевченка факсимільне видання вищих дум джерело.
4. Чудовий піаніст Лисенко тонко передавав твори Шумана Шопена Ліста.
5. Був на Січі старий козак на прізвище Чалий.
6. А земля наречена в цвіту яблунево-рожевих садів мліє солодко.

СЛОВНИК. *Факсиміле* – точне відтворення оригіналу (рукопису, малюнка) фотографічним способом.

**ПОРІВНЯЙТЕ!**



**Відомий лікар Тетяна Попова видала книгу «Нариси про гомеопатію».**

**Як лікар-гомеопат, Тетяна Попова допомогла вилікуватися багатьом хворим.**

**Тетяна Попова як лікар-гомеопат видала книжку рекомендацій для зцілення від багатьох хвороб.**

*- Пояснити правила відокремлення прикладок у реченнях.*

# ДОСЛІДЖЕННЯ -ТРАНСФОРМАЦІЯ

Складіть і запишіть речення, використавши підмет як означуване слово, а присудок – як прикладку. Прикладку приєднайте за допомогою слова **тобто, або (тобто), чи (тобто)**.

ЗРАЗОК. Астрономія – наука про небесні тіла. – Астрономією, тобто наукою про небесні тіла, він цікавився ще з юних літ.

1. Фонетика – учення про звуки мови.
2. Ягуар - американський тигр.
3. Вальдшнеп – лісовий кулик.
4. Міфологія – фантастичне уявлення про світ.



# ДОПОВНИ РЕЧЕННЯ



1. Україна, ..., 2012 року приймала чемпіонат Європи з футболу.
2. Вона, ..., завжди говорить тільки правду.
3. Слони, ..., є національним символом Королівства Таїланд.
4. Із сивої давнини Дніпро, ..., котить хвилі, єднаючи минуле з майбутнім.
5. Тихими вечорами люблю дивитися на зорі - ... .

# «ПРОДОВЖ ДУМКУ»



1. Прикладка- це...
2. Прикладка на письмі відокремлюється за допомогою...
3. Не відокремлюється прикладка, якщо...
4. Завжди відокремлюється прикладка, коли...
5. Роль відокремленої прикладки в мовленні полягає в тому, що.....

# РЕФЛЕКСІЯ

Сьогодні на уроці я дізнався  
(дізналася)...

Найбільше труднощів я відчув  
(відчула)...

Я не вмів (вміла), а тепер умію...



# ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Виконати вправу 3

стор. 144 (письмово)





**ДЯКУЮ ЗА  
УВАГУ!**

**УСПІХІВ!**

